

ÅRSBERETNING 2025

INDHOLD

1 / INDLEDNING	3
2 / ARKÆOLOGI & BEVARING	4
3 / FORMIDLING & LÆRING	6
4 / KOMMUNIKATION & SALG	9
5 / FORSKNING	10
6 / ORGANISATION OG ØKONOMI	11

INDLEDNING

Året 2025 var det sidste år i strategiperioden 2021-25. En periode, hvis grundsten blev lagt med museets nye strategi i 2015. Dermed kan der sættes en streg i sandet, og en ny strategi kan formuleres.

Det giver samtidig en god anledning til at evaluere. Er Viborg Museum det museum, vi formulerede en vision om? Nåede vi de målsætninger, vi satte? Det korte, men måske lidt unuancerede, svar er "ja" til begge spørgsmål. Vi ønskede at forandre os "fra institution til attraktion", at være "mere museum for flere". Vi satte målsætninger op om at øge besøgstal, nå nye målgrupper, sikre museets samling, producere mere viden, få et bedre arbejdsmiljø.

En stor og fælles, dedikeret indsats fra museets medarbejdere og frivillige er årsagen til, at vi har nået vores mål. Og uden et godt samarbejde med Viborg Kommune, private fonde og en lang række samarbejdspartnere ville vi ikke være der, hvor vi er i dag.

Der er derfor meget at glæde sig over på Viborg Museum. I 2025 kunne vi således også glæde hinanden med at prioritere tid til at overveje fremtiden. Hvor går vejen hen for Viborg Museum, når den største opgave i museets historie - at etablere et nyt bymuseum i den tidligere Vestre Landsret - er realiseret i 2026? Det har vi brugt en del tid på at tale om og tænke over. Samtidig har vi arbejdet videre med de vidtfavnende opgaver, et statsanerkendt kulturhistorisk museum udfører. Og vi har fejret 25-års jubilæum for både Hvolris Jernalder og Viborg Museumsforening.

2025 var et godt år på Viborg Museum.

ARKÆOLOGI & BEVARING

ARKÆOLOGI

Viborg var i middelalderen en kirkelig højborg. Det har betydning den dag i dag – og ikke mindst for Viborg Museums arkæologer. Når forsyningsledninger, veje, pladser mv. skal fornyes, må der først gennemføres arkæologiske undersøgelser. Dem var der mange af i Viborg i 2025, og da aktivitetsniveauet uden for byen også var højt, blev året et af de mest arkæologi-aktive i museets historie.

Lige uden for byens gamle volde lå Sct. Mikkels Kirke og kirkegård. Her skal der opføres et nyt psykiatrisk sygehus. Museet afsluttede i august 2025 udgravningerne af kirkegården og registreringen af kirketomten, der er fredet, som derfor skal friholdes for anlægsarbejde og indarbejdes som formidling i indretningen af udenomsarealerne. Det er museets største kirkegårdsgravning til dato, og der er ved de to udgravningsetaper i 2024 og 2025 udgravet 2650 grave.

Også ved Rosenstræde resulterede anlægsarbejde i udgravning af kirketomt og kirkegård. På den tidligere boldbane vest for Østre Skole skal der etableres parkeringsplads.

Udgravningen ved Rosenstræde afslørede fundamentene fra Sct. Mogens Kirke. Kirkens grundplan bliver markeret i belægningen på den kommende p-plads. I kælderens under det kommende Museum Wibergis afsluttede vi også udgravninger af grave fra den kirkegård, der i middelalderen tilhørte Gråbrødre Kloster. Denne gravning var meget kompleks, men i godt samarbejde med ingeniørerne på byggeprojektet lykkedes det at afslutte udgravningen af kælderens tre måneder tidligere end forventet.

Ifm. nedgravede affaldsløsninger i Viborgs gamle bykerne blev der under Sct. Leonis Gade fundet bevarede træpæle, der formentlig er nedrammet for at stabilisere vejen.

Ved Skovgård Museet blev der ved arkæologisk undersøgelse påvist grave. Disse kan være nogle af de ældste kristne grave i Viborg. Ved Firehuse uden for Frederiks skal der bygges et nyt statsfængsel. De arkæologiske forundersøgelser i efteråret 2025 bekræftede vores formodninger om, at heden ikke har været oplagt for forhistorisk bebyggelse.

Således fandt vi næsten ingen anlægs- eller aktivitetsspor ved forundersøgelsen. Udgravninger ved Bjerregrav og Bjerring var mere interessante. Her blev der udgravet velbevarede hustomter og tilknyttede aktivitetsspor fra ældre bronzealder. Forud for landbrugsbyggeri blev en del af en større bebyggelse fra jernalderen undersøgt ved Overmosegård tæt på Batum mellem Rødding og Viborg. Ikke langt fra Overmosegård har museet igennem en årrække udgravet en stor bebyggelse fra samme periode af jernalderen. Det tegner nu nogle spændende billeder af landskabsudnyttelsen og tætheden af bebyggelser på denne tid på de gode jorde i nærhed til de midtjyske å-systemer.

Endelig blev der, blandt meget andet, også undersøgt en rigt udstyret kvindegrav fra yngre romersk jernalder ved Vammen i forbindelse med undersøgelser forud for etablering af nye vandledninger til de tre oplandsbyer Vammen, Rødding og Løvel.

BEVARING OG SAMLING

Museets samling er vokset også i 2025. Ud over arkæologiske genstande fra årets udgravninger er der indkommet mangeartede genstande fra Viborg og byens opland. Vi har bl.a. taget imod malerier, hævejs-medaljer, senge-linned, service, bestik, efterkrigstøj af faldskærmsstof, nyere tids tøj, Scanlace bånd, syprøver, kort over Undallslund, Asanitøj - og ikke mindst en cykel fra Viborg-borgeren, som i offentligheden kendes som Kjole-Ole.

Viborg Museum indsamlede desuden inventar og arkivalier fra distriktslæge og stiftsfysicus Peter W. Heibergs sommerhus. Hertil kommer indsamling af genstande fra det nu helt nedlagte psykiatriske museum.

Ud af de 2103 nye genstande registreret i 2025 er 220 af dem nyere tids genstande.

VIBORG LOKALHISTORISKE ARKIV

Viborg Lokalhistoriske Arkiv har i 2025 fortsat den løbende, passive indsamling af billeder og dokumenter om byens historie. Blandt de større indkomster kan nævnes de arkivalier, der er indkommet fra førnævnte P. W. Heiberg. Desuden har vi modtaget flere foreningsarkivalier samt en del materiale knyttet til personer fra Viborg. Alt i alt er der kommet ca. 2,5 meter arkivalier og mere end 200 billeder i den registrerede samling i løbet af året. Desuden har arkivet haft en række ganske forskellige aktiviteter i løbet af året.

I udpluk skal nævnes:

Registrering og projekter ved arkivets medarbejdere og frivillige:

- Dele af fotograf Georg Pes arkiv, som vi modtog i 2024, er systematiseret og registreret.
- Systematisk geotagging af arkivets billeder i arkiv.dk.
- Retroregistrering af personarkiver i arkiv.dk, i alt mere end 2200 personarkiver i 2025.
- Kortlægning af byens indbyggere og bygninger ved hjælp af grundtakster, brandtaksationer og folketællinger. Projektet har fokuseret på Nytorv og kan udfoldes til andre placeringer i byen på sigt.

FORMIDLING & LÆRING

2025 var et år med betydelige fremskridt for team Formidling & Læring på Viborg Museum. Vi styrkede vores læringsunivers, udvidede målgrupperne, udviklede nye formidlingsformater og arbejdede målrettet mod åbningen af det kommende Museum Wibergis.

Med stærke fællesskaber, engagerede medarbejdere og et nysgerrigt publikum står vi solidt rustet til de næste skridt i 2026.

Frivillige, samarbejdspartnere og lokalsamfundet spillede igen i 2025 en helt central rolle. Viborg Museum modtog stor opbakning til arrangementer, aktiviteter og den løbende formidling. Den stærke relation til skoler, daginstitutioner og andre kulturaktører i vores område var med til at sikre et rigt læringsmiljø og styrket lokalt ejerskab.

Året var fyldt med særlige begivenheder, som gjorde indtryk både internt og eksternt:

- Hvolris Jernalder fejrede 25-års jubilæum med et stort oldtidsmarked, som trak mange besøgende og gav stærke lærings- og formidlingsmuligheder for både børn og voksne.
- Viborg Museumsforening fyldte 25 år, hvilket blev markeret gennem en række medlemsaktiviteter og særlige arrangementer.
- Udviklingen af nye læringsforløb i SPOR, herunder specialdesignede undervisningsforløb og aktiviteter til konfirmander og skoler.
- Nye guidede ture blev udviklet og testet.

MUSEUM WIBERGIS

Den 1. november 2025 var en vigtig skæringsdato i projektet Museum Wibergis. Ca. ¾ af bygningen blev afleveret til museet af Viborg Kommune, som er byggherre på renoveringen, og i denne del kunne vi så begynde den fysiske opbygning af de nye udstillinger. Pallevis af moduler til scenografien blev båret ind i bygningen og monteret i rummene.

I foråret 2025 blev vi helt færdige med alle udstillingstekster, og vi traf et hav af valg i forhold til tekstiler, overflader og hardware, ligesom vi tilpassede detaljer i designet til i forhold til virkelighedens rum i bygning.

I september blev vi i store træk færdige med udviklingen af animationerne til udstillingerne. Derfor kunne vi også arrangere en testdag for de interaktive oplevelser på museet. Vi inviterede 12 personer i alderen 12-72 år til fire timeres test af mock-up udgaver af oplevelserne.

Efter overtagelsen af størstedelen af bygningen blev det også muligt at invitere offentligheden ind til sneak peeks i de kommende udstillinger. Fra november til februar 2026 kunne grupper booke sig ind til en helt særlig oplevelse, inden museet åbner.

DE FEM HALDER

I efteråret påbegyndte vi fornyelsen af formidling i Haldladen. Ud fra den erfaring, vi har opbygget om vores gæster på stedet og deres behov, lavede vi en plan for de elementer, vi vil bevare i Haldladen, og dem vi vil forny.

Flere analoge elementer kommer til at supplere de digitale og bl.a. begyndte vi at tænke i, hvilke genstande vi kan udstille i laden. Produktionen af tekster til otte plancher gik også i gang. Det er planen, at den nye formidling til Haldladen skal stå klar i foråret 2026.

HVOLRIS JERNALDER

I 2025 fejrede Hvolris Jernalder sit 25-års jubilæum med en række begivenheder, gaver, taler og særlige aktiviteter året igennem. Året var præget af stor aktivitet i skoletjenesten, et stærkt frivilligmiljø og markante indsatser i både formidling, drift og udviklingsarbejde.

Hvolris drives af et lille fast team suppleret af praktikanter, frivillige og personer i samfundstjeneste. Især de frivillige udgør en central ressource i både drift, formidling og afvikling af arrangementer – fra vedligehold og håndværk til støtte i skoletjenesten og deltagelse i større events.

Skoletjenesten havde endnu et travlt år med næsten fuldt booket kalender. Et nyt bronzealderforløb blev vel modtaget, og der var stigende efterspørgsel fra store elevgrupper, hvilket krævede særlige tilpasninger og ekstra frivillig hjælp. Hvolris deltog også igen i Snapsting for børn, hvor der blev registreret rekordmange besøgende i værkstedet.

Hvolris' Venner fortsatte deres stærke engagement med arrangementer, foredrag, levendegørelse og en lang række praktiske projekter. Gå til Jernalder blev afholdt hver anden uge og omfattede både foredrag, ture, håndværksaktiviteter og vedligeholdelsesopgaver.

Foreningen voksede i medlemskab og skabte stor værdi for stedet.

Hvolris var i 2025 medarrangør af Historiske Værksteders årlige træf og bød fagkolleger velkommen til oplæg og rundvisninger.

Hvolris opnåede flotte resultater i den nationale brugerundersøgelse, især på kvalitet og værtskab – et resultat, der især tilskrives de frivilliges indsats.

Jubilæumsåret var ramme for en række større events:

- Levendegørelse i fire sommeruger, inkl. vikingegeuge, hestetrækketure og bueskydning.
- Ild i Natten med folkedans og musik.
- Hvolris Oldtidsmarked, som bød på håndværk, shows, reenactment og 483 besøgende.
- Efterårsferieaktiviteter i samarbejde med Viborg Bibliotek med skattejagt om cimbrerne og levendegørelse.

E' BINDSTOUW

I foråret 2025 udarbejdede vi tekster til nye skilte, som indgår i det omfattende hævejsprojekt. Skiltene er nu opsat på en ny vandre- og cykelsløjfe ud fra Hærvejen med St. St. Blicher som det gennemgående tema.

Desuden kom der endelig skred i projektet med at etablere en ny pavillon til E' Bindstouws frivillige, som i mange år har måttet tage til takke med en skurvogn som udgangspunkt for deres aktiviteter. Udfordringer med matrikulering og andre forsinkende forhold er nu løst, så byggeriet kan gennemføres i 2026. Pavillonen etableres med midler fra Nordea-fonden.

NY GUIDE-GRUPPE

Siden 2019 har Viborg Museum samarbejdet med foreningen Viborg-guiderne om formidling for grupper i byens rum. I 2025 opsagde Viborg Museum samarbejdsaftalen som følge af den nye museumslov og dens nye måde at opgøre besøgstal på, som museets statstilskud delvist er afhængigt af.

Derfor etablerede vi en ny gruppe af museums-guider i efter 2025. Ud af en ansøgerskare på 120 kandidater udvalgte vi 14 nye guider, som primo 2026 bliver uddannet til at varetage museets byvandring og andre guidede ture samt kommende rundvisninger på Wibergis.

ØVRIG FORMIDLING

I 2025 udgav museet som sædvanlig to halvårskataloger. Et for foråret og sommeren fyldt med tilbud om offentlige guidede ture, fortidsmindedag, tema-dag om retshistorien og gådejagter for hele familien. Og et for efteråret og vinteren med 12 onsdags-foredrag og ikke mindst sneak-peeks på det kommende Museum Wibergis. Viborg Museum bidrog desuden med aktiviteter ifm. Ladies Week, Snapsting og Jul i Viborg.

Viborg Lokalhistoriske Arkiv deltog i Arkivernes Dag 8. november med fotoudstillingen "Fritidsliv ved søerne".

SPOR – VIBORG MUSEUMS LÆRINGSUNIVERS

Læringsuniverset SPOR fortsatte sin gode udvikling i 2025. Her blev der skabt nye læringsforløb med fokus på aktiv involvering, dialog og kreativitet. Vi udviklede f.eks. dedikerede undervisningsforløb målrettet daginstitutioner, hvilket udvidede museets læringsfællesskab til også at rumme de yngste børn. SPOR arbejdede fortsat med at forbinde Viborgs historiske fortællinger med nutidens demokrati, magtstrukturer og hverdagsliv. Herunder bidrog vi til projektet "De små Landsforrædere" (se under forskning) med udvikling af nye læringsforløb, som kan ses her.

KOMMUNIKATION & SALG

Udviklingen af Domkirke kvarteret som Viborgs nye, markante turistattraktion samt den kommende åbning af Museum Wibergis præger Viborg Museums arbejde med kommunikation og salg. Der har også i 2025 været fokus på salg af guidede ture og andre aktiviteter.

Det har, sammen med et højt aktivitetsniveau på formidlingssiden, igen sikret et relativt højt besøgstal, som ligger væsentligt højere, end da det tidligere museum stod åbent på Hjultorvet. Mange og gode aktiviteter og opbygningen af et godt brand og veltilrettelagte kampagner har medvirket til dette.

Næste store skridt er i gang med at blive taget. I 2025 gik projektet med at skabe en fælles digital platform og en professionel kunderejse i Domkirke kvarteret ind i sin sidste fase - et projekt vi gennemfører i samarbejde med Skovgaard Museet. Nye hjemmesider for Domkirke kvarteret, Museum Wibergis og Skovgaard Museet var ved årets afslutning næsten i mål, og det samme gjaldt det integrerede billetsystem, som både sikrer et professionel online-salg og en integration til museets økonomisystem for effektiv kontering. Viborg Museum fik i 2022 gennemført en digital modenhedsanalyse, som viste, at museet ikke var rustet til at løfte opgaven som en moderne turistattraktion, men med det nye billetsystem har vi taget et stort skridt i den rigtige retning.

FORSKNING

Viborg Museum prioriterer hvert år ressourcer til at skabe ny viden inden for ansvarsområdet. Museets forskningsstrategi bliver opfyldt i kraft af en række små og større projekter, som museet enten egenhændigt gennemfører eller i samarbejde med andre museer og forskningsinstitutioner.

Der blev i 2025 arbejdet med disse to projekter:

”Genealogier af bronzealderens gravhøje” sætter fokus på familiestruktur, kønsroller og slægter i ældre bronzealderens samfund. Projektet er et ph.d.-projekt, som museumsinspektør Casper Sørensen gennemfører i perioden 2023-2026. Det er støttet af Kulturministeriets Forskningspulje, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond, Elisabeth Munksgaard Fonden og William Demant Fonden og gennemføres i samarbejde med Aarhus Universitet.

”De små landsforrædere – hævn eller integration?” kaster lys over de danske landsforrædere, som blev dømt under retsopgøret efter 2. verdenskrig. Projektet er en del af et større samarbejde med Sydvestjyske Museer, Vardemuseerne og Syddansk Universitet og er støttet af VELUX FONDEN: Museumsinspektør Dorte K. Lyngholm bidrager med Viborg Museums forskningsdel, mens museets ansvarlige for skoletjenesten, Line Vennerstrøm Annesen har bidraget med udvikling af nye læringsforløb.

Disse projekter og flere enkeltprojekter har i 2025 mundet ud i følgende publikationer fra Viborg Museum, som begge er fagfællebedømte:

Casper Sørensen: Mound durée: a manifestation of a timeless aristocratic ethos? I: *Bronzization. Essays in Bronze Age Archaeology* (red. H.W. Nørgaard & S. S. Reiter), s. 333-348.

Lars Agersnap Larsen m.fl.: Closer to godliness: a contextual study of osteoarchaeological and spatial patterns of diseased individuals in medieval Danish cemeteries. I: *Frontiers in Environmental Archaeology Volume 4 - 2025*.

Viborg Museum og Jysk Arkæologisk Selskab udgav i fællesskab et bogværk om middelalderens nye type bygning: huse opført af teglsten. Viborgs særlige position blandt middelalderens danske købstæder kom til udtryk i opførelsen af usædvanligt mange stenhuse gennem perioden. Bogen præsenterer indsigterne fra de efterhånden mange arkæologiske undersøgelser af stenhuse i Viborg, der på trods af flere voldsomme bybrande i 1500-, 1600- og 1700-tallet udgør et unikt materiale til at beskrive middelalderens købstadshuse i Danmark:

Hans Krøngård Kristensen: ”Middelalderens stenhuse i Viborg”, Aarhus Universitetsforlag 2025, 192 sider.

ORGANISATION OG ØKONOMI

Viborg Museums organisation bestod i 2025 af tre fagteams og en stabsfunktion. Staben varetager museets administration og økonomi og blev forandret i 2025, idet et nyt samarbejde med Skovgaard Museet blev etableret. I en ny, fælles administration ansatte Skovgaard Museet og Viborg Museum i fællesskab to administrative medarbejdere med differentierede kompetencer pr. 1. november.

Det skal styrke integrationen i Domkirkekvartret, og det skal skabe en mere effektiv og fleksibel administration af museerne.

Museet gennemførte i 2025 APV i Sct. Mogens Gade 5, og museets socialudvalg stod også i 2025 for gode sociale arrangementer, som understøtter et godt arbejdsmiljø.

Personale ved Viborg Museum 2025:

Anne Björkman Søbjørn, samlingsansvarlig (30 t./uge)
 Anne Mette Bjerre Nielsen, bookingmedarbejder, (14. t./uge)
 Brian Wiborg, Museumschef
 Berit Guldbrand, Museumsformidler (18.t./uge)
 Casper Sørensen, Museumsinspektør, arkæolog
 Dan Ersted Møller, Museumsinspektør, arkivleder (fratrådt 31.5.)
 Dorte Kook Lyngholm, Museumsinspektør, ph.d., historiker
 Dorthe Elkjær, Kommunikation & Værtskab (32 t./uge)
 Elena Iluliana Nicolae, Rengøringsassistent (16 t./uge)
 Glenn Dalitz, Museumsassistent (fratrådt 30.6.)
 Hanne Sørensen, daglig leder i Hvolris Jernalder
 Hans Jørgen Vestergaard, Arkivmedarbejder (7,5 t./uge)
 Helle Brun Kristensen, PR- og kommunikationsmedarbejder (34 t./uge)
 Jón Noah Chamberlain, Historisk håndværker (20 t./uge)
 Ida West Hansen, Museumsinspektør, arkæolog
 Ivan Fuusgaard Sørensen, Udstillingsarkitekt
 Katrine Vestergaard, Museumsinspektør, arkæolog
 Lars Agersnap Larsen, Museumsinspektør, fagleder for forskning (fratrådt 30.11.)
 Line Vennerstrøm Annesen, Skolekonsulent og ansvarlig for skoletjenesten
 Lone Skibsted Frejo, administrativ medarbejder (12 t./uge, tiltrådt 1.11.)
 Margit Petersen, konservator (fratrådt 31.8.)
 Martin Mikkelsen, Arkæolog (8t./mdr.)
 Mikkel Kielsen, Museumsinspektør, fagleder for arkæologi
 Peter H. Iversen, Museumsinspektør, historiker
 Rikke Johansen Smidt, Formidlingsinspektør, fagleder for formidling
 Sanne Boddum, Museumsinspektør, arkæolog
 Sanne Olesen, Butik og Rengøring (9 t./uge)
 Stine Damgaard, ansvarlig for administration og økonomi (fratrådt 30.4.)
 Stine Andersen Højbjerg, museumsinspektør, arkæolog

**Følgende personer har været ansat på Viborg Museum i 2025
i tidsbegrænsede stillinger:**

Julie Frederiksen, administrativ medarbejder
Ina Heidemann Thegen, arkæolog
Esther Stücker Jeppesen, arkæolog
Jesper Strøm Reimann, arkæolog
Line Ravnsgaard, arkæolog
Cristoffer J. S. Frederiksen, arkæolog
Anne Østergaard Jensen, arkæolog
Rikke Fur Petersen, arkæolog
Nikolaj Kristensen, arkæolog
Rikke Isler, arkæolog (udlånt medarbejder fra Museum Silkeborg)
Jette Dau Lüthje, arkæolog (udlånt medarbejder fra Museum Silkeborg)
Kasper Thomsen, historiker
Laura Carstensen, bæredygtighedskonsulent
Frida Bøgeholt Vendelbo, universitetspraktikant
Magrethe Bærentzen Pihl, universitetspraktikant

Frivillige:

Viborg Museum har ca. 75 aktive frivillige. De løser en række forskelligartede opgaver og udgør et vigtigt aktiv for museets drift. De frivillige fordeler sig på Hvolris Jernalder, E' Bindstouw, Viborg Lokalhistoriske Arkiv og magasinet på Tagtækkervej og hjælper desuden til museets foredragsrække og i museets formidlingscontainer. Udover særarrangementer afholdes der årligt to frokostarrangementer, en sommerfrokost og en julefrokost som en tak for den store indsats, de frivillige yder.

Hverv:

Line Vennerstrøm Annesen: Medlem af bestyrelsen for De fem Halder

Brian Wiborg:

- Formand for bestyrelsen i Den Erhvervsdrivende Fond, Museumstjenesten
- Bestyrelsesmedlem i MMU – Midtjyske Museers Udviklingsråd
- Bestyrelsesmedlem i Bruunshåb Gl. Papfabrik
- Medlem af VierViborgs destinationsudvalg
- Medlem af advisory board i Skoletjenesten – Videncenter for eksterne Læringsmiljøer

Økonomi og besøgstal:

Museets økonomi var i 2025 præget af udsættelsen af åbningen af Museum Wibergis. Museet var planlagt til åbning i juni 2025, men uventede komplikationer opstået ifm. renoveringen af bygningens østfløj, hvor den nye hovedindgang skal være, resulterede i en forsinkelse på mindst 1½ år.

Det fik samtidig konsekvenser for museets driftsøkonomi, hvorfor en stilling måtte nedlægges, og al indkøb, efteruddannelse og deltagelse i møder og seminarer blev skruet ned til et absolut minimum.

Året sluttede i et underskud for hele museumsområdet på 192.797 kr.

Det samlede besøgstal for 2025 var	32.983
------------------------------------	--------

Besøgstallet fordeler sig således:

Viborg Museum (byvandring, foredrag og lign.)	10.423
Hald-laden	14.166
Hvolris Jernalder	7.426
E' Bindstouw	968